

ARHIVSKA GRAĐA ZA POVIJEST PAZINA I PAZINSKE GROFOVIJE U UPRAVNIM FONDovima ARHIVA REPUBLIKE SLOVENIJE 1492-1783.

Daniela JURIČIĆ-ČARGO

Ljubljana
Arhiv Republike Slovenije
Zvezdarska 1

UDK 930.255 (497.5-2 Pazinština) :
: [930.253 : 354 (497.4)] »1492/1783«

Stručni članak

Primljeno 26. studenoga 1991.

Prijevod sa slovenskog: Daniela Juričić-Čargo

Autorica objavljuje popis arhivske građe o Pazinštini iz četiri najstarija upravna fonda Arhiva Republike Slovenije. Želi upozoriti na zanimljivu građu i popisom ponuditi istraživačima istarske povijesti pregled nad građom koja je u dosadašnjim istraživanjima zbog njenog nepoznavanja ostala neobrađena.

Arhiv Republike Slovenije i njegova građa predstavljaju bogatu, neiscrpnu riznicu i izvor za proučavanje povijesti, ne samo Slovenaca i Slovenije, već i njima susjednih država i naroda. Primjer za to je i takozvana Austrijska Istra ili Pazinska grofovija koja je, nakon što je izumrla istarska dinastija goričkih grofova (1374), te nakon podjele posjeda između cara Karla V i njegovoga brata Ferdinanda (1521) pripala Habsburgovcima. Administrativno je postala dio Kranjske kao komorni posjed zemaljskog kneza.

Do 1814. građa o Pazinskoj grofoviji i njenim posjedima nastajala je u uskoj povezanosti s Kranjskom, njenim vlastima i instancijama. Navedenu je građu već sumarno predstavila Ema Umek¹ koja je u svojoj raspravi postavila osnovu i naznačila opće smjernice istraživačima i arhivistima koji se budu prihvatili zadatka da objave građu ili proučavaju povijest na osnovi povijesnih izvora.

Dok je prof. Umek prikazala kompleksnost građe i krajeva na koje se građa odnosi (ovdje mislimo prije svega na Rijeku, Kvarner i otoke Hrvatskog primorja), mi smo se u ovome prikazu ograničili na Pazin, odnosno na šire područje nekadašnje Pazinske grofovije, koju kao cjelinu nije moguće isključiti, nego je kao povijesnu tvorbu treba obrađivati kao »Pazinštinu« u današnjem smislu te riječi. Zato smo se na pri-

1 Ema UMEK, *Arhivsko gradivo za območje Istre, Reke, Hrvatskega Primorja in otokov v Arhivu SR Slovenije*, Vjesnik historijskih arhiva u Rijeci i Pazinu (dalje VHARP), sv. XXIII, str. 237-240, Pazin-Rijeka 1980.

mjer odlučili da Pićan, nekada značajno biskupsko i urbano središte u Pazinskoj grofoviji, koji je danas u labinskoj općini, ne isključimo iz cjeline građe o Pazinštini. Slično se dogodilo sa Žminjem, dok je na primjer Motovun, koji je tada bio dio mletačkih posjeda, a danas u pazinskoj općini, isključen iz obrađenoga područja.

Fondovi upravnih vlasti koji su imali sjedište u Kranjskoj i u kojima se nalazi najviše građe za spomenuto područje do 1783. godine, su sljedeći:

1. Vicedomski ured za Kranjsku (1492-1747),
2. Zemaljski staleži za Kranjsku, I. registratura (1493-1782),
3. Reprezentacija i Komora za Kranjsku (1747-1763),
4. Zemaljsko glavarstvo za Kranjsku - politički odjel (1764-1783).

Fondovi su podijeljeni u fascikle, svaki po svome registraturnome planu. Pojedini se fascikal nalazi u jednoj ili u više kutija. U kutijama je građa podijeljena u sveske, koji su obilježeni brojevima ili pak u odjeljke (sectio), koji su također prikladno označeni. Tek pojedini akti nemaju primjerne oznake (na primjer u fondu Zemaljskih staleža).

U aktima prevladavaju njemački jezik i gotica. Neki dokumenti pisani su i na talijanskome jeziku (to su uglavnom oni akti koji su na sjedište upravnog organa dolazili iz Pazinske grofovije), te na latinskome jeziku (u dokumentima koje su slali crkveni dostojanstvenici).

Potrebno je napomenuti da je zbog različite razine uređenosti, različitih, više ili manje, preglednih pomagala za upotrebu građe, i ovaj popis građe o Pazinštini izrađen nejednakomjerno. Tako je najpodrobnije izrađen popis Vicedomskog ureda za Kranjsku, odjeljak ecclesiastica, kojeg je za inventar podrobno i vrlo precizno pripremila Majda Smole². Najslabije je pak popisana građa Zemaljskih staleža za Kranjsku, jer je pomogalo za upotrebu nepregledno.

I. VICEDOMSKI URED ZA KRANJSKU (Vizedomamt für Krain) 1492-1747.

Vicedom je bio službenik koji je upravljao imovinom zemaljskoga kneza. U Kranjskoj se prvi puta spominje 1247. godine. Od 1564. vicedomi su u svim donjoaustrijskim zemljama bili podređeni Dvorskoj komori u Grazu. Predstavljali su vlast zemaljskoga kneza na srednjem stupnju. Osim upravljanja svim posjedima zemaljskoga kneza u zemlji i zastupanja njegovih interesa, zemaljski su vicedomi vraćali otuđene urbarijalne posjede, nadzirali crkvene podložnike koji su bili pod njihovom zaštitom, prikupljali poreze podložnika na posjedima zemaljskoga kneza i prihode s trošarinskih ureda. U selima i trgovištima zemaljskoga kneza vodili su krvavu presudu

² Publikacije Arhiva SR Slovenije: Inventarji, Serija Arhivi državnih in samoupravnih organov in oblastev, zvezek 4: Majda SMOLE, *Vicedomski urad za Kranjsko 13. st. - 1747.*

1. del: Cerkevne zadeve, Lit. A - F, Ljubljana 1985;

2. del: Cerkevne zadeve, Lit. G, Ljubljana 1988;

3. del: Cerkevne zadeve, Lit. I - K, Ljubljana 1989.

(Banntaiding)³. Vicedomi su te poslove obavljali do terezijanskih upravnih reformi, kada je njihova funkcija ukinuta.⁴

Fond Vicedomskog ureda za Kranjsku obuhvaća arhivsku građu od 1492. do 1747, a sastavljen je iz četiriju serija. Obradili smo seriju općih akata koja obuhvaća 162 fascikla i 6 mapa. Serija se dijeli na četiri odjela:

- a) odjel ecclesiastica (fasc. 1 - 41)
- b) odjel cameralia sive urbarialia (fasc. 42 - 70a)
- c) odjel trošarinski poslovi (fasc. 71 - 89)
- d) odjel publico-politica (fasc. 90 - 150).

Pomagalo za upotrebu građe je repertorij koji je podijeljen na spomenuta četiri odjela. Već spomenuti inventar Majde Smole djelomično je objavljen, a djelomično je u rukopisu.⁵

A) ODJEL ECCLESIASTICA

Lit. A

Župa Tinjan (*Antignaner Pfarr*)

signatura I/1, A-V, kutija 1

1, 6 (str. 479-484, 501-502)

Izvod iz urbara Grofovije Pazin.

Isprava o posjedu župe Tinjan i desetine koja pripada svećenstvu.

2 (str. 485-486, 495-496)

Izjava porečkog biskupa Petra Bonmartinija /Poreč/, 8. srpnja 1613.

Biskup potvrđuje opravdanost zahtjeva tinjanskog župnika Ivana Belcija i kanonika Dominika Rapicija.

3 (str. 487-492)

Žalba župnika Ivana Belcija i kanonika Dominika Rapicija iz Tinjana nadvojvodi Ferdinandu, s.d.

Belci i Rapici žale se nadvojvodi Ferdinandu zbog župnika u Starom Pazinu koji si je prisvojio četvrtinu desetine tinjanske župe od 21 seoskog imanja u selu Ježenj.

Na poledini dokumenta: Naredba nadvojvode Unutrašnjoaustrijskoj vladi od 26. rujna 1613. da se udovolji žalbi. Unutrašnjoaustrijska vlada prosljeđuje nadvojvodinu naredbu kranjskom zemaljskom vicedomu Jozefu Panitzolu 5. listopada 1613.

³ »Banntaiding« doslovce znači »krvava presuda«. Tu »presudu« je izvršavao krvni sudac »Bannrichter«. Bio je to školovani sudac, organ zemaljskog kneza u službi zemaljskog vicedoma (u Kranjskoj). Predsjedavao je privilegiranom sudu s pravima krivičnog pravosuđa. Taj sud je predstavljao prvostupanjski sud za nepriviligirane staleže ali samo u krivičnim postupcima (civilno sudstvo za nepriviligirane staleže pripadalo je zemljišnom posjedniku). Trgovišta i gradovi koji nisu imali svog krvnog suca (a to su u Kranjskoj bili svi gradovi osim Ljubljane, Goričana i Pleterja), morali su zločince izručiti presudi krvnog suca te ga za njegov rad i plaćati.

⁴ *Vicedomski urad za Kranjsko*, u: Splošni pregled fondov državnega arhiva LRS, Ljubljana 1960, str. 27.

⁵ Za izradu ovoga priloga koristili smo dio inventara koji je već objavljen (od slova A do K) - vidi napomenu br. 2, kao i dio koji se još nalazi u rukopisu.

4 (str. 493-494)

Skica zemljišta tinjanske župe, s.d.

5 (str. 497-500)

Odluka nadvojvode Ferdinanda, Graz, 5. studenog 1613.

Nadvojvoda naređuje kranjskom zemaljskom vicedomu Jozefu Panitzolu da poduzme sve što je potrebno da se tinjanskoj župi vrati desetina koja joj je neopravdano oduzeta.

6 (str. 501-502)

Vidi broj 1.

7 (str. 503-506)

Dopis župnika Ivana Belcija i kanonika Dominika Rapicija iz Tinjana, s.d. (od 30. prosinca 1613).

Belci i Rapici mole kranjskog zemaljskog vicedoma za posredovanje kod kranjskog zemaljskog odbornika Bernardina Barba pl. Wachensteina, koji je bio dugogodišnji upravitelj Pazinske grofovije, za potporu u njihovu sporu sa župnikom u Starom Pazinu, Ivanom Francinićem.

8 (str. 507-510)

Dopis kranjskoga zemaljskoga vicedoma Jozefa Panitzola, Ljubljana 2. siječnja 1614.

Panitzol posreduje kranjskom zemaljskom odborniku Bernardinu Barbu pl. Wachensteinu molbu Ivana Belcija i Dominika Rapicija.

9 (str. 511-514)

Dopis Bernardina Barba pl. Wachensteina, Ljubljana, 24. veljače 1614.

Barbo obavještava kranjskoga zemaljskoga vicedoma Jozefa Panitzola da sporna desetina u selu Ježenj pripada tinjanskoj župi.

10 (str. 515-518)

Dopis Franca Knežića, Pazin, 17. veljače 1614.

Knežić obavještava kranjskog zemaljskog vicedoma Jozefa Panitzola da sporna desetina u selu Ježenj pripada tinjanskoj župi.

11 (str. 519-522)

Dopis tinjanskoga župnika i kanonika, s.d.

Tinjanski župnik i kanonik mole kranjskoga zemaljskoga vicedoma Jozefa Panitzola za rješenje njihovog predmeta.

Lit. B

Biskupija Pićan (Bibner Bistumb)

signatura I/2, B-II, kutija 2

-- (str. 119-122)

Dopis Unutrašnjoaustrijske vlade, Graz, 11. siječnja 1658.

Unutrašnjoaustrijska vlada traži od kranjskog zemaljskog vicedoma Friderika grofa Attemsa, da se pobrine za to da generalni vikar (»vicarium generalem«) pićanske biskupije priloži obračun prihoda novoimenovanom biskupu Jakovu pl. Argentu.

1 (str. 127-130)

Odluka cara Leopolda I, Graz, 31. ožujka 1691.

Car poručuje kranjskom zemaljskom vicedomu Francu Adamu Ursiniju grofu Blagaju neka odmah ustanovi koliko se biskupa izredalo na biskupskoj stolici u Pićnu i neka o tome izvijesti Unutrašnjoaustrijsku vladu.

2 (str. 123-126)

Izveštaj kranjskoga zemaljskoga vicedoma Franca Adama Ursinija grofa Blagaja, Ljubljana, 8. svibnja 1691 (koncept izvještaja).

Vicedom izvještava da je Wolf Engelbert pl. Auersperg, kao vlasnik Pazinske grofovije, na carev prijedlog, za pićanskog biskupa imenovao Pavla Budimira 1667. godine; njegov prethodnik je bio Pavao de Tauris. Nakon Pavla Budimira slijedili su Andrej Danijel pl. Raunach i sadašnji biskup Ivan Marko baron Rossetti. Pićanskoj biskupiji pripada beneficij u Gologorici.

3 (str. 131-148)

Dopis Unutrašnjoaustrijskog tajnog savjeta, Graz, 10. srpnja 1687.

Unutrašnjoaustrijski tajni savjet posređuje kranjskom zemaljskom vicedomu Francu Adamu Ursiniju grofu Blagaju carevu odluku od 20. travnja o imenovanju Ivana Marka barona Rossettija za pićanskoga biskupa.

Odluka cara Leopolda I, Graz, 8. siječnja 1689.

Car traži od kranjskog zemaljskog vicedoma neka Ivana Marka barona Rossettija upozori da mora čim prije nabaviti potvrdu pape i preuzeti vodstvo biskupije.

Dopis kranjskog zemaljskog vicedoma Franje Adama Ursinija grofa Blagaja, Ljubljana, 26. veljače 1689.

Kranjski zemaljski vicedom posređuje pićanskom biskupu Ivanu Marku baronu Rossettiju carevu naredbu od 8. siječnja 1689.

Dopis Ivana Krstitelja Terlinga, s.d.

Terlingo moli cara neka pospješi potvrđivanje Ivana Marka barona Rossettija za pićanskog biskupa. Do tada naime njegov brat ne može zauzeti mjesto ljubljanskoga stolnoga dekana, za kojeg je bio imenovan istovremeno kad i Rossetti za pićanskoga biskupa.

Izvod iz pisama, datiranih Rim, 26. lipnja 1688. o potvrdi Ivana Marka barona Rossettija za pićanskoga biskupa.

(Dopis kranjskoga zemaljskoga vicedoma), s.d.

Kranjski zemaljski vicedom poručuje caru da nije primio nikakve upute o ustoličavanju pićanskih biskupa.

4 (str. 149-152)

Odluka nadvojvode Karla, Graz, 16. veljače 1569.

Nadvojvoda upozorava zemaljskoga glavaru Herberta barona Auersperga i kranjskoga zemaljskoga vicedoma Jurija Höffera neka od nasljednika pićanskog biskupa naplati zaostali porez. Zabranjuje otuđivanje biskupskih posjeda zbog poreznih zaostataka.

5 (str. 153-170)

Odluka cara Karla VI, Graz, 7. ožujka 1715.

Car poručuje kranjskome zemaljskome vicedomu Francu Antonu grofu Lanthieriju da se pobrine za ustoličenje Jurija Ksavera pl. Marottija za pićanskog koadjutora (pomoćnog biskupa).

Prilozi:

Molba Jurja Ksavera Marottija, s.d.

Marotti moli cara da naruči markizu de Priu njegovo ustoličenje za pićanskoga pomoćnoga biskupa; poziva se na priloženu odluku pape Klementa XI od 11. listopada 1714.

Dopis cara Karla VI papi Klementu XI, Beč, 8. veljače 1713.

Car predlaže da papa imenuje pićanskoga kanonika Jurja⁶ Ksavera pl. Marottija za koadjutora.

Dopis kranjskoga zemaljskoga vicedoma Franca Antona grofa Lanthierija, Ljubljana, 1. lipnja 1716.

Vicedom obavještava cara da je umro pićanski biskup Petar Anton Gaus.

6 (str. 171-188)

Inventar zaostavštine pićanskog biskupa Antona Zare, Pićan, 1. siječnja 1622.

7 (str. 189-202)

Dopis kranjskoga zemaljskog vicedoma Franca Antona grofa Lanthierija, Ljubljana, 8. studenoga 1717.

Vicedom kao pićanske biskupe navodi Pavla de Taurisa, Pavla Budimira (oboje su bili franjevci), Gaspara Bobecka i Franju Vaccana (oboje su bili i ljubljanski stolni prepoziti), Antuna Marenzija, Andriju barona Raunacha, Ivana Marka barona Rossettija i Petra Gausa, koji je navodno stekao prilično veliki imetak; uz ostalo uživao je i beneficij u Gologorici za kojega se ne može ustanoviti je li bio dodijeljen biskupu osobno ili je bio inkorporiran u pićansku biskupiju.

Odluka cara Karla VI, Graz, 12. kolovoza 1718.

Car obavještava kranjskoga zemaljskog vicedoma Franca Antona grofa Lanthierija da se nakon smrti pićanskoga biskupa Petra Antona Gausa zauzme da biskupsku stolicu preuzme dosadašnji pomoćni biskup Juraj Ksaver pl. Marotti koji je istovremeno i prepozit u Novome Mestu. Vicedom neka upozori Marottija da se u roku od 14 dana mora odlučiti koji od ta dva beneficija želi uživati.

8 (str. 203-210)

Odluka cara Karla VI, Graz, 11. rujna 1717.

Car zahtijeva od kranjskoga zemaljskog vicedoma Franca Antona grofa Lanthierija neposredno izvješće o beneficijima pićanske biskupije, pogotovo o beneficiju Goričica kojeg je Herkul Josip Turinetti markiz de Prie navodno otuđio od biskupije, te ga poklonio svome sinu.

9 (str. 211-226)

Dopis Unutrašnjoaustrijske vlade i komore, Graz, 29. travnja 1712.

Unutrašnjoaustrijska vlada i komora naređuju kranjskom zemaljskom vicedomu Francu Antonu grofu Lanthieriju da izvješćuje o patronatskim pravima nad pićanskom biskupijom.

Izvješće kranjskoga zemaljskog vicedoma Franca Antona grofa Lanthierija, Ljubljana, 31. svibnja 1712.

Vicedom izvješćuje da pićanske biskupe predlaže vladar, imenuje vlasnik Pazinske grofovije, potvrđuje papa a ustoličava ih vicedom. Biskupija obuhvaća dva grada i 11

⁶ U knjigama: *Opći šematizam katoličke crkve u Jugoslaviji*, Zagreb 1975, str. 476 i *Crkva u Istri*, Pazin 1991, str. 23 navodi se kao Grgur.

sela, koji zajedno tvore 14 župa. Mise se čitaju na ilirskom jeziku. Kaptol sačinjavaju četiri kanonika.

Tom je izvješću dodano izvješće kranjskoga zemaljskog vicedoma Franca Adama Ursinija grofa Blagaja od 20. studenog 1691, te izvadak iz izvještaja pičanskih biskupa od 17. travnja 1670, 2. travnja 1687. i 15. svibnja 1692.

Lit. B

Pičanska biskupija (Bibner Bistumb)

signatura I/2, B-VIII, kutija 3

1 (str. 943-954)

Odluka cara Ferdinanda II, Graz, 10. studenog 1627.

Car naređuje kranjskome zemaljskome vicedomu Oktaviju Panitzolu da izvjesti o tužbi pičanskoga biskupa Pompeja Coroninija zbog otuđivanja nekih posjeda u njegovoj biskupiji.

Prilozi:

Dopis pičanskog biskupa Pompeja Coroninija, s.d.

Pičanski biskup moli da se njegovoj biskupiji vrate posjedi i kmetovi u selu Tupljak.

Dopis pičanskog biskupa, 9. ožujka 1628.

Biskup moli kranjskoga zemaljskog vicedoma Oktavija Panitzola neka riješi njegovu molbu, te da se njegovoj biskupiji vrati otuđeni beneficij u selu Tupljak.

Moli također da se odgodi podmirivanje poreza dok stvar ne bude uređena.

2 (str. 955-960)

Odluka nadvojvode Karla, Graz, 22. rujna 1580.

Nadvojvoda naređuje kranjskom zemaljskom vicedomu Nikoli Bonomu da pičanskom biskupu pošalje vojnu pomoć protiv njegovih buntovnih kmetova.

3 (str. 961-968)

Odluka cara Ferdinanda III, Graz, 20. srpnja 1645.

Car naređuje kranjskom zemaljskom vicedomu Orfeju grofu Strassoldu da podnese izvješće Unutrašnjoaustrijskoj vladi o molbi svećenika Jurja Shustaniza i Ivana Kosovije za dodjelu beneficija sv. Augustina u pičanskom kraju.

Odluka cara Ferdinanda III, Graz, 8. studenoga 1645.

Car upozorava kranjskoga zemaljskoga vicedoma Orfeja grofa Strassolda da nije izvršio njegovu odluku od 20. srpnja 1645.

Lit. C

Župa Kašćerga (Caschterga Pfarr)

signatura I/4, C-XX, kutija 6

1 (str. 1309-1318)

Odluka cara Ferdinanda III, Graz, 3. veljače 1656.

Car naređuje kranjskome zemaljskom vicedomu Frideriku grofu Attemsdu da napiše izvješće o Mihaelu Belciju koji traži dodjelu župe Kašćerga.

Dopis kranjskog zemaljskog vicedoma Friderika grofa Attemsda, Ljubljana, 16. lipnja 1656.

Kranjski zemaljski vicedom poručuje Unutrašnjoaustrijskoj vladi da je Mihael Belci dobar svećenik, zato se može udovoljiti njegovoj molbi za dodjelu župe Kašćerga.

Lit. G

Opći crkveni poslovi (Generalia ecclesiastica)

signatura I/7, G-I, kutija 11

11-1 (str. 95-96)

Izjava gvardijana franjevačkog samostana u Pazinu Ivana Krstitelja Milošića, Pazin, 21. srpnja 1645.

Gvardijan izjavljuje da u franjevačkoj crkvi u Pazinu nema suvišnih srebrnih predmeta. Za pet oltara ima na raspolaganju tek četiri kaleža, jednu kadionicu s posudom za tamjan, jedan veći križ za procesiju, te jedan manji križ.

Lit. G

Opći crkveni poslovi (Generalia ecclesiastica)

signatura I/9, G-XI, kutija 15

16-1 (str. 429-444)

Odluka cara Karla VI, Graz, 10. rujna 1739.

Car izvješćuje kranjskoga zemaljskoga vicedoma Franca Sigmunda grofa Thurn-Valsassina da dozvoli pulskom i porečkom biskupu vizitaciju austrijskog dijela njihovih biskupija pod uvjetom da se ne miješaju u časne poslove župa te da ne krše nadležnosti arhiđakona.

16-3 (str. 449-452)

Odluka cara Leopolda I, Graz, 31. svibnja 1661.

Car naređuje pavlinskom samostanu u Sv. Petru u Šumi da bez njegove izričite dozvole ubuduće ne smije primati vizitatore ili superiore talijanske ili kakve druge državnosti.

Lit. G

Župa Grdoselo (Gerdo Sello Pfarr)

signatura I/11, G-XXI, kutija 19

1-1 (str. 479-482)

Odluka cara Ferdinanda III, Bratislava, 8. ožujka 1655.

Car izvješćuje kranjskoga zemaljskoga vicedoma Friderika grofa Attemsa da je župu Grdoselo kod Pazina dodijelio svećeniku Valeriju Iviću. Pošto je Ivića potvrdio i pičanski biskup, moli vicedoma da ga na uobičajen način ustoliči.

1-2 (str. 483-486)

Odluka cara Ferdinanda III, Graz, 14. rujna 1650.

Car naređuje kranjskome zemaljskome vicedomu Frideriku grofu Attemsu da iskaže svoje mišljenje o svećeniku Andriji Belašiću, kojega zanima mjesto u upražnjenoj župi Grdoselo.

1-3 (str. 487-490)

Dopis kranjskog zemaljskog vicedoma Friderika grofa Attemsa, Ljubljana, 26. travnja 1651.

Kranjski zemaljski vicedom izvješćuje da pičanski biskup i jezuitski kolegij u Rijeci preporučuju Andriju Belašića da mu se dodijeli župa Grdoselo, koja je nakon smrti Petra Maurišića ostala upražnjena.

Lit. G

Opći crkveni poslovi (Generalia ecclesiastica)

signatura I/12, G-XXVIII, kutija 21

1-1 (str. 641-642)

Odluka cara Ferdinanda I, Beč, 10. studenog 1551.

Car zabranjuje kranjskim zemaljskim staležima utjerivanje poreza od svećenstva u Pazinu i Lupoglavu.

1-16 (str. 705-708)

Odluka nadvojvode Karla, Graz, 8. kolovoza 1579.

Nadvojvoda obavještava kranjskoga zemaljskoga vicedoma Nikolu Bonoma da je župniku u Lupoglavu Jurju Gloviku dozvolio otkup otuđene mu četrdesetine.

1-17 (str. 709-710)

Dopis Leonharda pl. Attemsa, Rijeka, 15. veljače 1580.

Leonhard pl. Attems šalje Unutrašnjoaustrijskoj vladi izvješće upravitelja Lupoglavske gospositosti o žitnim mjerama, vatrenom oružju i drugim sličnim predmetima koji su bili izručeni Ivanu baronu Krušiću.

1-18 (str. 711-714)

Odluka nadvojvode Karla, Graz, 2. rujna 1580.

Nadvojvoda od kranjskoga zemaljskog vicedoma Nikole Bonoma zahtijeva izvješće o tome zašto ne postupa po odluci kojom je car Ferdinand I sve župe u Lupoglavskoj gospositosti oslobodio kranjskoga zemaljskoga poreza.

Lit. G

Opći crkveni poslovi (Generalia ecclesiastica)

signatura I/12, G-XXIX, kutija 22

7-5 (str. 1439-1442)

Odluka cara Leopolda I, Graz, 31. svibnja 1661.

Car naređuje gvardijanu samostana servita u Pičnu da ne smije primati vizitatore i superiore sumnjivih narodnosti, na primjer Mlečane.

Lit. G

Opći crkveni poslovi (Generalia ecclesiastica)

signatura I/12, G-XXXI, kutija 23

1-62 (str. 219-226)

Dopis agenta u Istri Martina Rapicija, Pazin, 6. listopada 1695.

Rapicio se brani pred zamjerkom kolegija staleških odbornika da loše obavlja svoj posao poreznika.

1-63 (str. 227-230)

Dopis biskupa, prepozita i župnika u Istri i Grofoviji Pazin, Pazin, 14. listopada 1695.

Istarski biskupi, prepoziti i župnici mole kranjske staleže za olakšicu kakvu su imali 1675, kada su svoje porezne obveze smjeli podmirivati predajom vina u Plomin, a za svaku im se barilu vina priznavala vrijednost od dva forinta.

1-64 (str. 231-232)

Dopis zemaljskog upravitelja, Ljubljana, 25. listopada 1695.

Zemaljski upravitelj priopćava agentu Martinu Rapiciju u Pazinu da istarski svećenici smiju slati u Plomin vino kojim podmiruju svoje porezne obveze. Rapici pak mora paziti na kvalitetu vina.

1-65, 66 (str. 233-242)

Dopis Ferdinanda kneza Auersperga, s.d. (1696).

Kao pazinski grof i odvjetnik tamošnjih biskupija, prepozitura, župa i beneficija izvješćuje Kranjski zemaljski sabor da usprkos nastojanjima nije mogao natjerati svećenike da svoj porez podmire u gotovini. Svoje porezne obveze bi svećenici morali plaćati otpremanjem vina u Plomin, gdje bi ga knez trebao otkupiti i iznos doznačiti Kranjskoj.

1-67 (str. 243-246)

Odluka zemaljskoga glavarara, zemaljskoga vicedoma i Kolegija staleških odbornika, Ljubljana, 26. veljače 1700.

Navedeni poručuju pazinskome svećenstvu da po zaključku Zemaljskoga sabora od 13. srpnja 1696. više ne odvajaju novac zemaljskom agentu već opunomoćeniku knezova Auersperga.

1-74 (str. 269-272)

Dokument o poreznim obvezama pazinskoga svećenstva za 1711. godinu, Ljubljana, 22. srpnja 1712.

1-75 (str. 273-284)

Odluka Kolegija staleških odbornika, Ljubljana, 30. srpnja 1712.

Kolegij staleških odbornika dozvoljava istarskome svećenstvu podmirivanje njihovih poreznih obveza istarskim vinom kojeg moraju izručiti zemaljskom agentu u Pazinu te ga na vlastite troškove transportirati u Plomin.

1-76 (str. 275-282)

Dopis Kolegija staleških odbornika, Ljubljana, 30. srpnja 1712.

Kolegij obavještava Ivana Krstitelja Tranquilla da ga je imenovao za poreznika te mu šalje upute.

Patent Kolegija staleških odbornika, Ljubljana, 30. srpnja 1712.

Kolegij obavještava pičanskoga biskupa, prepozite i župnike da je ovlastio Ivana Krstitelja Tranquilla za utjerivanje poreza; posreduje im također upute koje je primio Tranquilli.

1-77 (str. 283-287)

Dopis pazinskog prepozita i vikara Giovannija Fattorija, Pazin, 24. svibnja 1714.

Giovanni Fattori predlaže Kolegiju staleških odbornika da ponovo imenuje Martina Rapicija, koji će se baviti utjerivanjem poreza od svećenstva, za zemaljskog agenta.

1-79 (str. 293-296)

Zaključak Zemaljskog sabora, Ljubljana, 19. lipnja 1714.

Zemaljski sabor daje Kolegiju staleških odbornika ovlaštenje za prihvaćanje prijedloga Herkula Josipa pl. Turinettija koji se ponudio da će utjerati porez od istarskoga svećenstva. Zemaljski sabor slaže se s imenovanjem Martina Rapičija za zemaljskog agenta.

1-80, 81 (str. 297-308)

Isprava o poreznim zaostacima istarskoga svećenstva za 1711, 1712, 1713. i 1714. godinu, Ljubljana, 27. travnja 1715.

1-82 (str. 309-312)

Patent zemaljskoga glavarstva, Ljubljana, 30. travnja 1715.

Zemaljski glavar Ivan Gaspar pl. Coblenzl i Kolegij staleških odbornika poručuju istarskome svećenstvu da svoje porezne zaostatke za 1711, 1712, 1713. i 1714. godinu podmire u gotovini.

1-84 (str. 315-316)

Dopis Kolegija staleških odbornika, Ljubljana, 30. travnja 1715.

Kolegij naređuje poreznom nadzorniku Ivanu Paumgartneru da utjera porezne zaostatke istarskoga svećenstva za 1711, 1712, 1713. i 1714. godinu u iznosu od 2247 forinti, 24 krajcara i 2 novčića.

1-85 (str. 317-318)

Dopis Kolegija staleških odbornika, Ljubljana, 30. travnja 1715.

Kolegij naređuje pazinskome glavaru Josipu pl. Marburgu da pomogne zemaljskome poreznom nadzorniku kod utjerivanja poreznih zaostataka istarskoga svećenstva.

1-87 (str. 323-326)

Izvod iz zemaljskog patenta, Ljubljana, 29. siječnja 1700.

Kranjski zemaljski glavar, zemaljski vicedom i Kolegij staleških odbornika u imenu zemaljskog kneza određuju istarskome svećenstvu treći obrok poreznog zaostatka za razdoblje od 1664. do 1695. godine u iznosu od 633 forinti, 43 krajcara, te za godine od 1696. do 1699. u iznosu od 400 forinti.

1-89 (str. 331-334)

Dopis pazinskoga glavara Ivana Jakova barona Raunacha, s.d.

Pazinski glavar moli Kolegij staleških odbornika da posebnim patentom upozori istarsko svećenstvo da vino kojim plaća porez mora predati Pazinskoj grofoviji.

Lit. I

Beneficij Sv. Augustina u Istri (Istrianer Beneficium St. Augustini)

signatura I/14, I-X, kutija 28

1-1 (str. 843-850)

Dopis Unutrašnjoaustrijske vlade, Graz, 8. kolovoza 1637.

Unutrašnjoaustrijska vlada naređuje zemaljskome vicedomu Orfeju baronu Strassoldu da iznese svoje mišljenje o molbi Jurja Shusstaniza za dodjelu beneficija Sv. Augustina u Istri.

Prilog:

Dopis Jurja Shusstaniza, s.d. (podnijet vladaru 4. kolovoza 1637).

Shusstaniz moli za dodjelu beneficija sv. Augustina u Istri koji je nakon smrti Andrije Sfogara ostao upražnjen.

1-2 (str. 851-858)

Dopis Unutrašnjoaustrijske vlade, Graz, 8. kolovoza 1637.

Unutrašnjoaustrijska vlada naređuje kranjskome zemaljskome vicedomu Orfeju baronu Strassoldu da iznese svoje mišljenje o molbi Ivana Cossovie za dodjelu beneficija Sv. Augustina u Istri koji je nakon smrti Andrije Sfogara ostao upražnjen.

Lit. L

Župa Lindar (Lindaro Pfarr)

signatura I/20, kutija 38

1 (801-804)

Odluka cara Ferdinanda III, Graz, 26. ožujka 1649.

Car naređuje kranjskome zemaljskome vicedomu da izvijesti o Jurju Glogovcu koji moli za dodjelu župe Lindar.

(Nap. Inače se navodi i ime dotičnoga vicedoma; ovdje se ne navodi, što znači da je mjesto vicedoma bilo upražnjeno).

Lit. M

Župa i beneficij u Pazinu (Mitterburger Pfarr und Beneficium)

signatura I/28a, kutija 49

1 (str. 81-82)

Odluka cara Ferdinanda III, Graz, 25. svibnja 1648.

Car naređuje kranjskome zemaljskome vicedomu Orfeju baronu Strassoldu da izvijesti o molbi Andrije Vranića za dodjelu beneficija u Pazinskoj grofoviji; beneficij je nakon smrti Andrije Porta ostao upražnjen.

Lit. M

Župa Lupoglav (Marenfelser Pfarr)

signatura I/28a, kutija 49

1 (str. 419-422)

Odluka nadvojvode Karla, Judenburg, 18. kolovoza 1579.

Nadvojvoda naređuje kranjskome zemaljskome vicedomu Nikoli Bonomu da ga izvijesti o molbi lupoglavskoga župnika Jurja Glavinika koji bi želio otkupiti bir (quarantes), kojeg je zbog poreznih zaostataka zaplijenila zemlja Kranjska i prodala ga lupoglavskome založnome vlastelinu Ivanu Krušiću.

Lit. P

Samostan Sv. Petra u Šumi (Kloster st. Peter im Waldt)

signatura I/31, kutija 52

1-1 (str. 719-722)

Izvadak iz urbara za 1523. godinu.

Izvadak sadrži opis šumskih granica gdje František Peregrin ima pravo na sječu drva i pravo na ispašu. Za to pravo plaća 7 ugarskih forinti, svaka forinta računa se kao 6 talijanskih funti i četiri šilinga.

1-2 (str. 723-726)

Dopis založnoga gospodara u Lupoglavu Mihaela Tunzlera, s.d. (predložen Donjoaustrijskoj komori 7. svibnja 1586).

Tunzlera zanima da li je samostanu Sv. Petra u Šumi dužan plaćati daću od šume Satkha, iako ta daća nije navedena u novome reformiranom urbaru.

1-3 (str. 727-730)

Dopis Donjoaustrijske komore, Graz, 12. svibnja 1586.

Donjoaustrijska komora naređuje kranjskome zemaljskome vicedomu Nikoli Bonomu da se pobrine da gorički upravitelj Leonhard pl. Attems i Niklas Arardi obiđu Gospoštiju Lupoglav i ustanove zašto daća od šume Satkha, koja pripada samostanu Sv. Petra u Šumi nije unesena u reformirani urbar Gospoštije.

1-4 (str. 731-732)

Dopis kranjskoga zemaljskoga vicedoma Nikole Bonoma, Ljubljana, 12. srpnja 1586.

Kranjski zemaljski vicedom naređuje goričkom upravitelju Leonhardu grofu Attems i Niklasu Arardiju da obiđu Gospoštiju Lupoglav i ustanove zašto u reformirani urbar nije unesena daća od šume Satkha, koja pripada samostanu Sv. Petra u Šumi.

1-5 (str. 733-734)

Izvadak iz reformiranog urbara Gospoštije Lupoglav za 1586. godinu.

Izvadak sadrži jednak opis granica šume Satkha kao i izvadak iz urbara za 1523. godinu, ali ne navodi nikakve služnosti. Unesena je i napomena da je šuma, zbog njiva, jako posječena.

2-1 (str. 735-738)

Odluka nadvojvode Ferdinanda, Graz, 10. siječnja 1596.

Nadvojvoda naređuje kranjskome zemaljskome vicedomu Ludvigu Kamilu Suardu da izvijesti o sporu između komuna Tinjan i samostana Sv. Petra u Šumi.

2-2 (str. 739-740)

Dopis kranjskoga zemaljskoga vicedoma Ludviga Kamila Suarda, Ljubljana, 17. veljače 1596.

Kranjski zemaljski vicedom obavještava priora samostana Sv. Petra u Šumi Mihaela Cecolića da je imenovao dr. Franca Bagna, upravitelja Gospoštije Lupoglav i Simona Cvetkovića za povjerenike koji će istražiti spor između samostana i komuna Tinjan zbog granica.

3 (str. 741-742)

Dopis pavlinskog samostana Sv. Petra u Šumi, s.d.

Samostan moli povjerenike zemaljskoga kneza da riješe spor s tinjanskim komunom u korist samostana kojemu sporna njiva treba zbog opskrbe žitom.

Lit. P

Biskupija Poreč (Parenzo Bistumb)

signatura I/31, kutija 52

1-1 (str. 747-750)

Dopis Unutrašnjoaustrijske vlade i komore, Graz, 20. prosinca 1658.

Unutrašnjoaustrijska komora naređuje Ivanu Krstitelju Del Giudicu, biskupu u Poreču, da svećenike i laike iz Pazinske gospostije ne smije zvati na odgovornost u Poreč, koji je u mletačkoj vlasti, jer time krši vladarevu nadležnost, a za njegove je podanike to veliki trošak.

1-2 (str. 751-754)

Dopis kranjskoga zemaljskoga vicedoma Friderika grofa Attemsa, Ljubljana, 11. siječnja 1659 (prijepis).

Kranjski zemaljski vicedom u ime vladara naređuje Hieronimu Flanginiju da porečkom biskupu i njegovom mletačkom vikaru ne smije nuditi nikakvu pomoć svjetovne vlasti protiv svećenika u Pazinu.

1-3 (str. 755-758)

Odluka kranjskoga zemaljskoga glavarara Jurja Sigmunda grofa Galleberga, Ljubljana, 29. srpnja 1682 (prijepis).

Zemaljski glavar određuje da su svi pazinski svećenici u časnim poslovima podređeni pazinskome glavaru kao prvoj instanciji; apelacijska instancija je Kranjsko zemaljsko glavarstvo u Ljubljani.

1-4 (str. 759-760)

Izvod iz knjige krštenja župe Pazin, 6. studenog 1709.

Dana 4. travnja 1686. je Ivan Kalčić krstio Sebastijana Feliksa, sina Sebastijana Miloša i njegove žene Frančiške; kumovi su bili Frančišek Povran i Katarina, žena Nikole Larda. Izvod je potvrdio pazinski glavar Giovanni Fattori.

1-5 (str. 761-764)

Dopis porečkoga biskupa Vinzenza, s.d.

Biskup se obraća Unutrašnjoaustrijskoj vladi i komori s molbom da smije vizitirati župe u Pazinskoj grofoviji koje su pod njegovom crkvenom jurisdikcijom te obaviti krizmu koje već duže vrijeme nije bilo.

1-6 (str. 765-768)

Odluka cara Karla VI, Graz, 27. lipnja 1739.

Car naređuje kranjskome zemaljskome vicedomu Francu Sigfridu grofu Thurn-Valsassini da izvjesti o molbi porečkoga biskupa Vinzenza (Vinzenco Maria Mazzoleni) da li smije obaviti vizitaciju u Pazinu, koji je u njegovoj biskupiji.

1-7, 8, 9 (str. 769-776)

Odluka cara Karla VI, Graz, 27. lipnja 1739.

(original i prijepis).

Car naređuje kranjskome zemaljskome vicedomu Francu Sigfridu grofu Thurn-Valsassini da izvjesti o molbi župnika u Žminju Sebastiana Millosa, koji nakon smrti prepozita u Pazinu Frančiška Augusta Corsija želi preuzeti službu vikara.

1-10 (str. 777-780)

Dopis kranjskoga zemaljskoga vicedoma Franca Sigfrida grofa Thurn-Valsassina, Ljubljana, 26. srpnja 1739.

Kranjski zemaljski vicedom izvješćuje o molbi Sebastiana Millosa koji želi preuzeti službu prepozita u Pićnu (najvjerojatnije je pogreška, moralo bi pisati u Pazinu, op. a.

M. Smole). Misli da mu se želja može ispuniti ako je dokazano da ga je imenovao porečki biskup, te ako je Austrijanac.

1-11 (str. 781-788)

Dopis kranjskoga zemaljskoga vicedoma Franca Sigfrida grofa Thurn-Valsassina, Ljubljana, 26. srpnja 1739.

Kranjski zemaljski vicedom izvješćuje o molbi porečkoga biskupa koji želi obaviti vizitaciju u onome dijelu svoje biskupije koji leži na austrijskom teritoriju; vicedom misli da bi najprije morali pazinskoga glavara i pičanskoga biskupa pitati u kojim mjestima porečki biskup ima pravo na jurisdikciju. Biskup namjerava posjetiti Pazin, Stari Pazin, Beram, Trviž, Grdoselo, Butonegu, Kašćergu, Tinjan, Žminj, Sv. Petar u Šumi te polovicu sela Zamask. Treba naime paziti da porečki biskup ne posegne u jurisdikciju pičanskoga biskupa, te da na bilo koji način ne prejudicira sporne granice. Po mišljenju vicedoma vizitacija se biskupu inače može dozvoliti.

1-12 (str. 789-792)

Odluka cara Karla VI, Graz, 29. kolovoza 1739.

Car obavještava kranjskoga zemaljskoga vicedoma Franca Sigfrida grofa Thurn-Valsassina da je Sebastian Millos Mlečanin i da zbog toga ne može biti imenovan za vikara prepoziture u Pičnu (Pazinu?).

1-13 (str. 793-796)

Odluka cara Karla VI, Graz, 10. rujna 1739.

Car obavještava kranjskoga zemaljskoga vicedoma Franca Sigfrida grofa Thurn-Valsassina da je već izdana odluka o vizitaciji porečkoga biskupa Vinzenza u austrijskome dijelu njegove biskupije; vicedom neka postupa po njemu.

1-14 (str. 797-800)

Dopis kranjskoga zemaljskoga vicedoma Franca Sigfrida grofa Thurn-Valsassina, Ljubljana, 23. rujna 1739.

Kranjski zemaljski vicedom moli da mu u odluci od 10. rujna 1739. pošalju najavljenju odluku, koju do sada još nije primio, pa ni uz najbolju volju po njoj ne može postupati.

1-15 (str. 801-802)

Odluka cara Karla VI, Beč, 4. studenog 1739 (prijepis).

Car naređuje Unutrašnjoaustrijskoj vladi i komori da se pobrine da pazinski glavar Terzi i njegov prefekt Antun Vid Franul ne ometaju žminjskoga župnika Sebastiana Millosa pri izvršavanju njegove funkcije pazinskoga vikara.

1-16 (str. 803-804)

Dopis porečkoga biskupa Vinzenza, s.d. (1739).

Biskup kranjskom zemaljskom vicedomu šalje carevu odluku o tome da smije obaviti vizitaciju u austrijskome dijelu svoje biskupije.

1-17 (str. 805-808)

Dopis Sebastiana Millosa, s.d.

Millos moli Unutrašnjoaustrijsku vladu i komoru da mu omogući obavljanje funkcije vikara pazinske prepoziture.

1-18 (str. 809-810)

Dopis Sebastiana Millosa, s.d.

Millos šalje kranjskome zemaljskome vicedomu Francu Sigfridu grofu Thurn-Valsassinu carevu odluku o tome da smije obavljati funkciju vikara pazinske prepoziture.

1-19 (str. 811-814)

Dopis Sebastiana Millosa, Žminj, 5. kolovoza 1740.

Millos moli Vicedomski sud da mu pošalje prijepise odluka koje se odnose na njegov vikarijat u pazinskoj prepozituri i na vizitaciju porečkoga biskupa u austrijskom dijelu njegove biskupije.

1-20 (str. 815-818)

Dopis Sebastiana Millosa, Žminj, 15. kolovoza 1740.

Millos šalje kranjskome zemaljskome vicedomu prijepis svoga krsnoga lista kao dokaz da nije mletačkoga već austrijskoga porijekla, te da zato nema više prepreka za njegovo obavljanje funkcije vikara pazinske prepoziture.

1-25 (str. 827-828)

Dopis Sebastiana Millosa, s.d.

Millos moli kranjskoga zemaljskoga vicedoma za ovjerovljeni prijepis punomoći koju mu je dao pulski biskup za vizitaciju na austrijskome teritoriju.

1-26 (str. 829-830)

Bilješka o nadležnosti porečkoga biskupa na austrijskome teritoriju, s.d.

Porečki biskup ima pravo vizitirati sljedeća mjesta u austrijskome dijelu Istre: Pazin, Stari Pazin, Butonegu, Kašćergu, Zamask, Tinjan, Kringu, Žminj i Sv. Petar u Šumi.

2-1, 2 (str. 831-836)

Dopis »torcelanskog« biskupa Delfina, Prag, 24. ožujka 1575.

Biskup zahvaljuje nadvojvodi Karlu što je u Pazinu suzbio luteranstvo i istovremeno ga upozorava da se tamo nalazi još jedan krivovjernik, Ivan Warl, kojega treba prognati.

2-2 (str. 837-840)

Odluka nadvojvode Karla, Graz, 15. travnja 1575.

Nadvojvoda naređuje kranjskome zemaljskome vicedomu Jurju Höfferu i zemaljskome glavaru Herbertu baronu Auerspergu da zbog nadarbine, koju su otuđili od porečke biskupije, pozovu na odgovornost udovicu i nasljednika Adama Svetkovića.

Lit. P

Samostan Sv. Petra u Šumi (Kloster st. Peter im Waldt)

signatura I/31, P-X, kutija 53

1 (str. 1091-1094)

Odluka nadvojvode Karla, Graz, 25. kolovoza 1588.

Nadvojvoda naređuje kranjskome zemaljskome vicedomu Nikoli Bonomu da smjesta pozove na odgovornost pazinskoga upravitelja Jurja Primicera koji ne želi sudjelovati pri popisivanju imetka i utvrđivanju prihoda samostana Sv. Petra u Šumi.

2-1 (str. 1095-1098)

Odluka nadvojvode Karla, Graz, 16. studenog 1588.

Nadvojvoda ustraje u odluci da vicedom mora renitentnog pazinskog upravitelja Jurja Primicera pozvati na osobno saslušanje, usprkos njegovom izgovaranju da je bolestan.

2-2 (str. 1099-1100)

Dopis kranjskoga zemaljskoga vicedoma Nikole Bonoma, Ljubljana, 24. prosinca 1588.

Kranjski zemaljski vicedom izvješćuje nadvojvodu Karla da Juraj Primiceri, ni na njegov drugi poziv nije došao u Ljubljana, niti je bilo što poručio.

2-3 (str. 1101-1106)

Dopis kranjskoga zemaljskoga vicedoma Nikole Bonoma, Ljubljana, 11. rujna 1588.

Kranjski zemaljski vicedom izvješćuje nadvojvodu Karla da se Juraj Primiceri ispričao te da zbog veoma lošega zdravlja nije mogao doći u Ljubljana.

2-4 (str. 1105-1106)

Dopis kranjskoga zemaljskoga vicedoma Nikole Bonoma, Ljubljana, 16. siječnja 1589.

Kranjski zemaljski vicedom šalje nadvojvodi Karlu dopis kojeg je primio od Jurja Primicera.

2-5 (str. 1107-1112)

Odluka nadvojvode Ferdinanda, Graz, 16. srpnja 1601.

Nadvojvoda naređuje kranjskome zemaljskome vicedomu Jozefu pl. Rabattu neka odmah istraži sporni predmet između priora samostana Sv. Petra u Šumi, brata Šimuna Bratulića i Tunzlera, koji samostanu ne plaća dužna podavanja od zemljišta koje pripada samostanu.

Prilog:

Dopis upravitelja vicedomskog ureda Wolowiza Ivanu Živkoviću, posjedniku Lupoglavske gospoštije, s.d.

Wolowiz naređuje Živkoviću da samostanu Sv. Petar u Šumi odmah mora podmiriti zaostala podavanja.

Lit. P

Biskupija Pićan (Pedena Bistumb)

signatura I/31, P-XI, kutija 53

1-1 (str. 1117-1118)

Dopis pićanskoga biskupa, s.d.

Pićanski biskup moli zemaljskoga kneza da zahtijeva od Kristofora Gusića povratak 12 kmetova iz sela Tupljak; te je kmetove u vrijeme biskupa Zaharije Ivana II zaplijenila Kranjska zbog poreznih zaostataka biskupije, te ih prodala Kristoforu Gusiću.⁷

1-2 (str. 1119-1122)

Isprava o obvezama kmetova pićanske biskupije u selu Tupljak i spisak biskupijskih odnosno Gusićevih kmetova u spomenutom selu, s.d. (1580).

Biskupijski kmetovi osmu nedjelju pred Uskrsom biraju gastalda kojega nakon toga potvrđuje pićanski biskup.

1-3 (str. 1123-1126)

Dopis pićanskoga biskupa, s.d. (podnijet 10. rujna 1580).

⁷ Zaharija Đivanić, Dubrovčanin, bio je pićanski biskup od 1550. do 1562. godine. Za podatak se najljepše zahvaljujem mr. J. Jelinčiću.

Pićanski biskup moli Donjoaustrijsku vladu za posredovanje kod Kristofora Gusića koji drži 12 biskupijskih kmetova u selu Tupljak.

1-4 (str. 1127-1130)

Odluka nadvojvode Karla, Graz, 14. rujna 1580.

Nadvojvoda naređuje kranjskome zemaljskome glavaru Vajkardu baronu Auerspergu i kranjskome zemaljskome vicedomu Nikoli Bonomu da posreduju kod Kristofora Gusića da se pićanskome biskupu vrate kmetovi u selu Tupljak.

B) CAMERALIA SIVE URBARIALIA

Lit. A

VI. Tinjanska desetina

signatura I/42, kutija 74

svežanj:

1. Martin Erman zahtijeva od Gregora Antunovića iz Tinjana da mu plati desetinu prikupljenu 1628. godine.
2. 23. srpnja 1629.
Spor Ermana i Antunovića oko tinjanske desetine.

Lit. B

II. Obilazak založnih komornih posjeda

signatura I/43, kutija 74

svežanj:

3. Obilazak gospoštija Kastav i Lupoglav, lipanj 1629.

Lit. K

IX. Posjed Kršan u Istri

signatura I/51, kutija 88

svežanj:

1. 22. lipnja 1615.
Molba braće de Fin zemaljskom knezu da im dade osiguranje i dozvolu za utvrđivanje kupljenih posjeda.

Lit. L

XLVI. Dvorac Lupoglav

signatura I/54, kutija 95

svežanj:

1. 15. veljače 1596.
Daća za gradnju lupoglavskoga dvorca.

Lit. M

I. Gospoštija Lupoglav

signatura I/55, kutija 98

svežanj:

1. Urbarijalni porezni registar za 1560. godinu.
2. Urbarijalni porezni registar za 1562. prijepis.

Lit. M

X. Gospoštija Lupoglav, nastavak

signatura I/55, kutija 98

svežanj:

5. Prijepis ugovora između cara i pl. Herbersteina za kupnju dvorca Lupoglav.
6. Procjena dvorca Lupoglav.
7. Podaci o stanju i posjedima Lupoglavske gospoštije, 1719. godine.
8. Izdavanje Gospoštije u zakup te ustupanje Gospoštije.
9. Obračuni vlasnika Tunzlera.
10. Založni vlasnik Gospoštije Krajšičić.
11. Štifkovićevo upravljanje Gospoštijom.
12. Dosuđivanje Gospoštije knezu Eggenbergu.
13. Tunzler zahtijeva od vlasnice Gospoštije založninu.
14. Porezni zaostaci kmetova.

Lit. M

XI. Gospoštija Lupoglav, nastavak

signatura I/55, kutija 99

svežanj:

1. Molba Ivana (Hansa) i Grozdanovića da se oslobode dva selišta.
2. Buna kmetova i njihove žalbe.
3. Dva mlina na Krasu koja pripadaju Gospoštiji.
4. Obrambene mjere na dvorcu.
5. Nova solna daća za kmetove.
6. Granice Lupoglavske gospoštije.
7. Oduzimanje kvaranta (četrdesetine) lupoglavskom kapelanu zbog neplaćenoga poreza.
8. Popravci dvorca i aloda (marofa).
9. Prevoz građevnoga drveta.
10. Mletačke uzurpacije lupoglavskih posjeda.
11. Novac od kmetskoga poreza.
12. Napuštanje dvojnoga poreza za kmetove nasuprot plaćanju daće i desetine.
13. Tunzler i njegovo upravljanje dvorcem Lupoglav.
14. Pod Školj (Neuhof) pripadajući mlin koji služi Gospoštiji Lupoglav, te njegova namjena.
15. Lupoglavski brijeg neka se ustupi Mateju Crois pl. Elip i njegovim rođacima.
18. Urbar Lupoglavske gospoštije iz 1571. godine.

Lit. M

XVI. Urbarijalije Pazinske gospoštije

signatura I/55, kutija 100

svežanj:

6. Kupovno pismo od 20. kolovoza 1660.
Grof Portia preuzima od grofa Flanginija pazinski zalog.
11. Odluka iz Graza, 1. veljače 1660.
Stanovnici Pićna dužni su za desetinu davati zrelo vino.
16. Ljubljana, 7. kolovoza 1572.
U Pazin treba poslati tajnika i pisara koji će dovršiti uviđaj.

C) TROŠARINSKI POSLOVI (Mauth sachen)

Lit. C

II. Krijumčarenje

signatura I/71, kutija 125

svežanj:

12. Ekscesi u Gospoštiji Lupoglav protiv nadzornika, 1568. godine.

Lit. I

II. Istarska trošarina na sol

signatura I/77, kutija 136

svežanj:

1. Tužba istarskoga primaoca solne trošarine protiv župana u komunu Pićan zbog nasilnosti, 1565. godine.

Lit. M

V. Trošarina od stoke u Pazinu

signatura I/83, kutija 144

svežanj:

1. Uvođenje daće za stoku u Pazinskoj grofoviji, 1588, 1589. godine.
2. Prijedlog za sprečavanje krijumčarenja i ujedno povećanje komornih prihoda, 1586. godine.
3. Služba protonotara u Pazinu, 1616, 1618. godine.

Lit. M

VIII. Trošarinski ured Mune

signatura I/83, kutija 145

svežanj:

1. Krijumčarenje i veći nadzor.
2. Rušenje ureda u Munama.
3. Trošarinska tarifa.

D) PUBLICO POLITICA

Lit. L

IV. Zemaljsko-sudski poslovi

signatura I/104, kutija 185

svežanj:

10. Lupoglavske zemaljsko-sudske granice, 1595. godine.

Lit. L

XIX. Feudalni poslovi

signatura I/106a, kutija 196

svežanj:

31. Feud Kožljak u Istri, 1522. i 1524. godine.

Lit. M

XXXI. Grofovija Pazin

signatura I/123, kutija 232

svežanj:

1. Oslobođanje pazinskih kmetova od plaćanja desetine; propust plaćanja dadžbine, 1560. godine.

Lit. M

Minerale (rudarstvo, topioništvo)

signatura I/125, kutija 235

svežanj:

1. Učka 1567-1599. godine.

Lit. N

III. Javni bilježnici

signatura I/128, kutija 243

svežanj:

3. Smjenjivanje nesposobnih bilježnika u Istri i u Goričkoj, 1727, 1733.

Lit. R

XI. Ustanci

signatura I/135, kutija 260

svežanj:

6. Pazinska buna 1712. godine.

Lit. S

IX. Gradnja cesta

signatura I/138, kutija 272

svežanj:

23. Pazinske ceste preko Učke prema Kastvu, 1740. godine.

Lit. S

XX. Porezi i kontribucija

signatura I/140, kutija 276

svežanj:

10. Pazinski dugovi, 1579-1585. godine.
11. Porezni zaostaci pičanske biskupije, 1566-1569. godine.

Lit. S

XXI. Porezi i kontribucija

signatura I/140, kutija 277

svežanj:

8. Porezni zaostaci Lupoglavske gospoštije, 1570, 1574, 1618. i 1621. godine.
9. Molba sela Šušnjeвица, Brdo i Nova Vas da ih oslobode plaćanja poreza zbog štete koju su prouzročili Mlečani, 1614. godine.

Lit. T

I. Tabori

signatura I/142, kutija 279

svežanj:

4. Tabor u Trvižu, 1616. godine.

Lit. V

I. Venecija

signatura I/143, kutija 281

svežanj:

5. Mletački napadi i zemaljsko širenje na štetu nasljednih zemalja (prema Pazinu), 1718, 1719, 1741-47. godine.

II. ZEMALJSKI STALEŽI ZA KRANJSKU

I. REGISTRATURA

1493-1782.

Zemaljski su staleži predstavljali aparat zemaljske ili staleške uprave koja je potjecala iz Zemaljskoga sabora i koja je predstavljala pojedinu zemlju nasuprot zemaljskome knezu. Počeci Zemaljskih staleža sežu u Kranjskoj u 13. stoljeće, a tijekom 15. stoljeća su se institucionalizirali. Sastavljeni su bili od četiri staleža: od višeg

svećenstva, plemića, viteza i, od sredine 15. stoljeća, također od gradova i trgovišta zemaljskoga kneza.⁸

Djelokrug Zemaljskih staleža obuhvaćao je sva područja javnog života. Raspisivali su poreze, opozivali su novac, utjecali na zemaljsko zakonodavstvo (njihovo su djelo zemaljski sudski redovi, zemaljski redovi i slično).

Svoj vrhunac su Zemaljski staleži dosegli u razdoblju reformacije. Nakon toga vremena gube svoj utjecaj u korist centralne uprave. Njihovo je djelovanje umnogome umanjila Marija Terezija, a za vladavine Josipa II staleži su izgubili gotovo sve svoje nadležnosti.⁹

Prva registratura sastavljena je od triju serija. Obradili smo seriju akata koji su raspoređeni u 656 fascikala (označeni su brojevima od 1 do 557). Dokumenti su sedam puta bili preuređivani. Sačuvalo se uređenje koje su sačinili J. Wallner i nakon njega A. Müllner. (Müllnerov diarij i Wallnerova kartoteka jedina su pomagala za traženje građe).

Za fascikle od broja 281 do broja 312c (zemaljski poslovi) izrađeno je stvarno, abecedno te kazalo mjesta u obliku kartoteke.

Fasc. 2 **Plemstvo**

kutija 2

svežanj 2: 9. rujan 1626.

Kupovna pisma založne Gospoštije Lupoglav (Pfandschilling Herrschaft Marnfels).

Fasc. 6 **Buna**

kutija 13

svežanj 7: Rijeka, 20. prosinca 1737.

Kapetan Obrist pl. Kaull izvješćuje da je u Pazin poslao jedinicu policije da uguši bunu.

svežanj 8: Istra, Pazinski ustanci.

Akti od 20. kolovoza 1712. do 24. srpnja 1713.

svežanj 9: Buna pazinskih kmetova.

Akti od 28. veljače 1570. do 8. rujna 1571.

svežanj 19: Buna u Lupoglavu 1713. godine.

U svežnju se pored ostaloga nalaze i jedan likvidacijski protokol Gospoštije Lupoglav iz 1690, te knjiga specifikacija seljačkih zaostataka iz 1684-1687. godine.

Fasc. 16 **Kontribucija, zaostaci**

kutija 37

⁸ Karl SPREITZHOFER in sodelavci, *Notranjeavstrijska centralna oblastva in uprava notranjeavstrijskih dežel do srede 18. stoletja*, u: Priročniki in karte o organizacijski strukturi v deželah Koroški, Kranjski, Primorju in Štajerski do leta 1918, Zgodovinsko - bibliografski vodnik, Graz-Klagenfurt-Ljubljana-Gorizia-Trieste 1988, str. 64-75.

⁹ *Deželni stanovi*, u: Splošni pregled fondov arhiva LRS: Kranjski deželni organi, Ljubljana 1960, str. 28-29.

svežanj 76: a) Pazin, 3. travnja 1708.

Benevenuto della Rovere izvješćuje da je prikupio 162 barila vina koja je dugovalo istarsko svećenstvo za razdoblje od 1705. do 1707. godine.

b) Ljubljana, 9. kolovoza 1708.

Porezni zaostaci istarskoga svećenstva.

c) Ljubljana, 6. svibnja 1732.

Odredba kapetanu u Pazinu H. Bonnu da s prikupljenom kontribucijom od istarskog svećenstva u roku od 14 dana krene prema Lovranu.

d) Ljubljana, 17. veljače 1737.

H. Bonno, kapetan u Pazinu, mora otputovati u Lovran s porezom kojega je prikupio od istarskoga svećenstva.

Fasc. 17 Kontribucija, zaostaci

kutija 40

svežanj 57: Grofovija Pazin.

a) Ljubljana, 14. prosinca 1732.

Poslanica Unutrašnjoaustrijske dvorske komore zemaljskome glavaru u Kranjskoj u vezi s plaćanjem poreza umrloga pazinskoga kapetana Ivana Jakova pl. Raunacha.

b) Ljubljana, 1. veljače 1738.

Izvješće o napetostima i sukobima na posjedima markiza de Prie koje zemaljski upravitelj u Kranjskoj šalje caru.

Fasc. 18 Kontribucija, zaostaci

kutija 42

svežanj 17: Grofovija Pazin.

a) Ljubljana, 7. listopada 1660.

Izvod iz poreznih zaostataka Pazinske grofovije za razdoblje od 1652. do kraja 1660. godine.

b) Pazinski porezi 1698. godine.

Fasc. 23 Kontribucija, zaostaci

kutija 51

svežanj 13: Pazin.

Financije 1564-1759. godine, porezi i porezni zaostaci 1564. i 1612. godine.

Porezi gospoštija Socerb i Podgrad.

Porezi samostana Sv. Petar u Šumi za 1737. i 1744. godinu.

Utjerivanje poreza, 1750. godine.

Porezi u Pazinu 1755. godine, porezi svećenstva u Pazinu 1759. godine.

Fasc. 24 Kontribucije, zaostaci

kutija 52

svežanj 1: Grofovija Pazin, porezi za 1728, 1739. i 1752. godinu.

Fasc. 26 Kopijalne knjige

kutija 55

svežanj 2: Kopijalna knjiga 1749-1750.
str. 42-44: Grofovija Pazin, baron Brigido.
str. 51-58: Tekovina krivičnog suda, Pazin, Lupoglav.
str. 64-68: Sekvestar markiza de Prie.

Fasc. 27 Kopijalne knjige

kutija 58

svežanj 2: Kopijalna knjiga 1628-1683.
str. 25-26, 30, 31: Grofovija Pazin.

Fasc. 31 Krijumčarenje

kutija 64

svežanj 2: Trgovina stokom.
Proces protiv krijumčarenja volova u Lupoglavu, akti iz 1649. godine.

Fasc. 47 Pozivi i deklaracije

kutija 75

svežanj 11: Pazin.
Sudski predmeti, civilni procesi 1548-1551, 1614. godine.

svežanj 12: Civilni procesi u Lupoglavu.
Kristofor Bonomo protiv Petra Carduzzija, 1625. i 1629. godine.

Fasc. 47a Ecclesiastica

kutija 77

svežanj 1: Župa Pazin, nemoralni život župnika, 1727. godine.

Fasc. 50 Nasljedni iskaz poštovanja

kutija 85

svežanj 15: Pazin.
a) Porezni poslovi Pazinske grofovije između 1644. i 1646. godine.
b) Kranjsko zemaljsko glavarstvo o molbama sindika dr. Simona Klimonića.
c) Proces Ivana Augusta pl. Hierschfelda protiv Hieronima grofa Flanginija.

Fasc. 59 Porez na meso

kutija 109

svežanj 22: Porez na meso u Pazinu, 1707-1709, 1715. godine.

Fasc. 60 Porez na meso

kutija 111

svežanj 30: Porez na meso, utjerivanje.
Akti iz 1721, 1730, 1731, 1737. i 1739. godine.

svežanj 31: Utjerivanje mesnog krajcara u Pazinu.

Izvjješća Unutrašnjoaustrijske dvorske komore o buni pazinskih kmetova zbog utjerivanja krajcara na meso, akti iz 1716-1726. godine.

Fasc. 60 Porez na meso

kutija 113

svežanj 36: Pazin.

Utjerivanje poreza na meso, 1715-1762, kapetan Daniel de Callo.

Fasc. 80 Akti Vicedomskog suda

kutija 127

svežanj 1: Sporovi Kranjskih zemaljskih staleža i grofa Hieronima Flanginija protiv pazinskih kmetova zbog utjerivanja krajcara na meso, akti iz 1716-1726. godine.

svežanj 2: Porezni poslovi Pazinske grofovije, 1646-1678. godine.

svežanj 3: Grofovija Pazin.

Kupovina pomoću Kranjskih zemaljskih staleža, akti iz 1661-1729. godine.

svežanj 4: Pazin.

Postavljanje lučkih naprava markiza de Prie, 1716. godine.

Fasc. 84 Ured glavnoga primaoca

kutija 131

svežanj 32: Pazin.

Porezi iz 1718, 1722. i 1741. godine.

Fasc. 86 Rasprave o poslanstvima

kutija 133

svežanj 2: Istra i Kras.

Instrukcije za zastupnike u Augsburgu, 1525. godine.

Fasc. 91 Rasprave o poslanstvima

kutija 143

svežanj 5: str. 71-74: Pazin, čepnina (Zapfenmaß), 1584. godine.

Fasc. 92 Rasprave o poslanstvima

kutija 145

svežanj 1: Pazin, Razdrto, Devin.

Zaostala čepnina, 1606. godine.

Fasc. 104 Kranjske granice

kutija 174

Granice posjeda i gospoštija.

a) Granični sukobi Mlečana i Gospoštije Lupoglav, 1596.

b) Granični sukobi s Mlečanima kod Pazina, 1612. godine.

Fasc. 116 Blagajnička deputacija

kutija 188

Financije Lupoglavske gospoštije 1768. godine; plaćanje zaostale kontribucije Grofovije Pazin 1767. i 1776. godine.

Fasc. 129, 130, 131 Ratni poslovi

kutije 218, 219, 220, 221

Mletački ratovi od 1508. do 1630. godine.

U građi se nalaze i podaci o sukobima s Mlečanima u Istri.

Fasc. 209 Zemaljska gravarina

kutija 311

Sukob između kranjskog zemaljskog glavarara i Grofovije Pazin zbog jurisdikcije plemstva i svećenstva, 1631-1721. godine.

Fasc. 280-312c Zemaljski poslovi

kutije 406-560

Za dio građe koji je razdijeljen u fascikle s nazivom *zemaljski poslovi* izrađeno je kazalo mjesta, abecedno kazalo te stvarno kazalo u obliku kartoteke, a sadrži sljedeću građu o Pazinu, Pazinskoj grofoviji i Istri:

a) **S v e ć e n s t v o**: svećenstvo u Pazinu; sukobi s istarskim svećenstvom zbog poreza; reformacija u Istri i u Pazinu; biskupija i biskupi u Pićnu; biskupija i biskupi u Poreču; prepozitura i prepozit u Pazinu; župe Beram, Čepić, Gračišće, Grdoselo, Kringa, Kršan, Lindar, Lupoglav, Novaki, Paz, Semić, Tinjan; vikar u Pazinu; kuracija Kringa; kapelanija Pazin; crkva Sv. Vida u Gračišću; samostanski pavlinski red u Sv. Petru u Šumi; samostanski franjevački red u Pazinu.

b) **G o s p o š t i j e**: Gospoštija Čepić; Gospoštija Kožljak; Gospoštija Kršan; Gospoštija Paz; Grofovija Pazin - vlasnici, upravitelji, zakupnici, glavari, kupoprodaje Grofovije; Gospoštija Semić; dvorac Souberg.

c) **T r g o v i n a**: promet, ceste u Istri; prelaz na Učki - osiguranje, straža; sječa drva za gradnju lađa.

č) **S u d s t v o**: Zemaljski sud Lupoglav, Zemaljski sud Pazin.

d) **Š k o l e**: škola u Pićnu.

e) **G r a d o v i**: grad Pazin; gradski sudac u Pazinu; vidar u Pazinu; hospital (špital) u Pazinu; kontribucija u Pazinu.

f) **K m e t o v i**: trgovina s istarskim pomorskim gradovima, kmetski rad podložnika Istre i Krasa na utvrđivanju riječke obale.

g) **I s t r a**: gradnja tvrđava i opskrba municijom; obrana pred Turcima; tabori s upozoravajućim pucanjem; popis ognjišta; izručivanje crkvenih dragocjenosti; sukobi među građanima; plaćanje poreza Kranjskoj; vinska daća - predaja Kranjskoj, zaostaci; plaćanje vojnika za Vojnu krajinu, zaostaci; izvoz domaće stoke.

h) **T r o š a r i n s k i u r e d i**: trošarinski ured Pazin.

i) **V o j s k a**: zemaljski pozivi u Istri.

Fasc. 318a Zemaljski uredi

kutija 571

Postavljanje zemaljskih službenika:
agent u Pazinu, 1656. godine.

Fasc. 322 Zemaljsko gospodarstvo

kutija 581

svežanj 5: Grofovija Pazin, 16. studenog 1726.
Markiz de Prie kupuje Pazinsku grofoviju.

Fasc. 324 Zemaljske naklade

kutija 585

svežanj 12: Grofovija Pazin.

a) Ljubljana, 15. srpnja 1619.

Upravitelj Grofovije Pazin, daća na sol.

b) Lupoglav, 28. srpnja 1619.

J. Baptista Marchisetti, vlasnik Lupoglavske gospoštije, ispričava se u svoje i u ime svojih podložnika zbog zahtijevane daće na sol, te zbog drugih obveza.

c) Ljubljana, 26. svibnja 1621.

Plaćanje kontribucije u Pazinu, Pazinskoj grofoviji, te zaostaci Gospoštije Lupoglav kod plaćanja daće za sol od 1619. do 1621. godine.

Fasc. 336 Gospoštija Lupoglav

kutija 597

Gospoštija Lupoglav: Urbar iz 1573. godine i drugi akti iz 1573, 1574, 1575, 1578, 1579, 1580, 1581, 1583, 1585, 1586, 1589. i 1580. godine.

Fasc. 336 Gospoštija Lupoglav

kutija 598

Gospoštija Lupoglav: akti iz 1593-1622. godine.

Fasc. 380 Grofovija Pazin

kutija 677

Grofovija Pazin: građa o posjedničkim poslovima između 1580. i 1729. godine; sukobi s kmetovima; izgradnja pristaništa 1716. godine; prodaja Grofovije; odnosi Grofovije sa Kranjskom zemaljskom vladom.

Fasc. 393a Kuga i druge kužne bolesti

kutija 690

svežanj 2: Pazin, 16. siječnja 1732.

Blokada granice s Venecijom zbog kuge.

Paz, Boljun, 17. siječnja 1732.

Blokada granice s Venecijom zbog kuge.

Sanitetski poslovi u Istri 1732-1741.

Fasc. 405 Staleška registratura

kutija 734

svežanj 11: Pazin.

Graz, 8. kolovoza 1736.

Carski dekret o mletačkim podložnicima koji su skrivili određena ubojstva, te o gosposhtijama Barban i Sv. Lovreč, koje Pazinskoj grofoviji ne plaćaju poreze.

Fasc. 527a Cestovni poslovi

kutija 767

svežanj 8: 11. ožujka 1729.

Porezni zaostaci za popravak cesta u Pazinu.

Fasc. 527b Cestovni poslovi

kutija 769

svežanj 1: Istarske ceste.

a) knjiga u kojoj je Nicefor Ivšić, »komesar primipiata« upisao sve tlake za gradnju cesta u Istri, na Krasu i u Goričkoj.

b) Izvješće pazinskoga kapetana Diminića u vezi s popravkom ceste do Postojne, gdje bi moralo sudjelovati 100 ljudi iz Pazinske grofovije.

Fasc. 527c Cestovni poslovi

kutija 771

svežanj 4: Istra, popravci cesta, 1723-1724. godine.

Fasc. 527d Cestovni poslovi

kutija 772

svežanj 9: Pazin.

Izvješća pazinskoga kapetana Diminića o pazinskoj cestovnoj tlaki i o porezima za popravak cesta, 1726-1728. godine.

Fasc. 527e Cestovni poslovi

kutija 774

Pazinska tlaka za popravak cesta, 1731. godine; pazinska tlaka za ceste 1733. godine.

Fasc. 527g Cestovni poslovi

kutija 777

svežanj 4: Pazinska cestovna tlaka 1741. godine.

Fasc. 527h Cestovni poslovi

kutija 778

svežanj 3: Pazinska cestovna tlaka 1744. godine.

Fasc. 528 Sukobi

kutija 785

a) Pićanski biskup izvješćuje o nastupima pićanskih biskupa u Zemaljskome saboru u razdoblju od 1624. do 1631. godine.

b) Lupoglav, 17. ožujka 1675.

Lupoglavski podložnici mole Kranjske zemaljske staleže da ih oslobode plaćanja poreza.

Fasc. 533 Duhan

kutija 795

svežanj 1: Pazin, 20. kolovoza 1759.

Popis pušača u Pazinskoj grofoviji.

Fasc. 551 Čepnina (Zapfenmaß) i vinska daća

kutija 827

svežanj 4: Istra.

Čepnina i vinska daća u Pazinskoj grofoviji.

Fasc. 553 Čepnina i vinska daća

kutija 829

svežanj 5: Istra.

Odupiranje plaćanju vinske daće za 1584. godinu.

Fasc. 555 Čepnina i vinska daća

kutija 831

svežanj 16: Vinska daća u uredima, između ostalog i Istra.

III. REPRESENTACIJA I KOMORA ZA KRANJSKU (Repräsentation und Cammer für Krain) 1747-1763.

Fond koji označavamo nazivom Reprezentacija i Komora za Kranjsku obuhvaća arhivsku građu triju ureda koji su nastali kao rezultat Haugwitzovih upravnih reformi: Kameralne i političke reprezentacije (1747-1748), Deputacije (1748-1749), Reprezentacije i Komore (1749-1763).

Reprezentaciji i Komorj bile su podređene Kranjska, Gorička, Gradiška, Trst, Rijeka i Austrijsko primorje.¹⁰

Fond je podijeljen na seriju knjiga i seriju akata. Pregledali smo seriju akata koji su po registraturnom planu podijeljeni na 152 fascikla. Kasnije su dodana još tri fascikla, nedostaje ih pak sedam.

Pomagala za upotrebu građe su registri (19 knjiga) koji su zbog preuređivanja građe djelomično neupotrebljivi, te kazalo (1 knjiga).

Fasc. I: Anticipacije

kutija 5

¹⁰ *Reprezentanca in Komora za Kranjsko*, u: Splošni pregled fondov arhiva LRS, Ljubljana 1960, str. 47-49.

broj 8

Pritisak pićanskih biskupa na hospital (špital) u Gračišću zbog neplaćanja poreza, travanj 1763. godine.

Fasc. XIV: Poslovi u vezi s dobrotvornim ustanovama

kutija 38

sectio 2: Zaglichlichova ustanova ili benifikat kod Pićna.

7 akata iz godina 1748-1750.

sectio 6: Milotičeva uboška zaklada kod Pazina.

3 akta iz 1757-1761. godine.

Fasc. XX: Crkveni poslovi

kutija 53

sectio 5: Biskupi u Pićnu.

Biskup iz Pićna želi vizitirati župe zemaljskoga kneza u njegovoj dijecezi, odbitak molbe.

Akti iz 1748, 1756. i 1761. godine.

sectio 6: Biskupi u Poreču.

Vizitacija mletačkih biskupa iz Poreča u austrijskom dijelu njihove dijeceze, odbitak molbe.

Akti iz 1763. i 1764. godine.

Fasc. XXVIII: Zemaljske uredbe

kutija 92

broj 99

27. rujna 1760.

Žalbe podložnika u pićanskome komunu protiv njihovog vlastelina.

2 dokumenta.

kutija 93

broj 65

20. listopada 1760.

Žalbe podložnika u pazinskome komunu protiv njihovog vlastelina.

1 dokument.

Fasc. XLVII: Mletačka Republika i odnos njenih podložnika s austrijskim podložnicima

kutija 134

1 fascikal akata od 1747. do 1752. godine.

Fasc. LV: Pazinski akti

kutija 138

1. Fascikal akata u vezi sa sporom između lovranskoga kapitula i njegovog kanonika Jozefa Beneventura pl. Argenta s markizom de Prie, vlasnikom Pazinske grofovije. Spor se odnosi na »ius presentandi« kanonika u Lovranu.

2. Ljubljana, 5. prosinca 1747.
Reprezentacija i Komora naređuje vikaru Buzziju u Pazinu da je izvijesti o problemima arhiđakona (erzpriester) u Rijeci Tudorovića, u predmetu ispražnjena kaptola u Brseču.
3. Akti u sporu pičanskih biskupa i pazinskoga kapetana Martina de Terzija glede granica između njihovih posjeda u selima Tupljak i Škopljak.
Akti iz 1747. godine.
4. Naredba kapetanu Baronu de Finu da spriječi krijumčarenje u kraju Strada.
Akti od 28. veljače do 8. studenog 1749.
5. Pazin, 26. kolovoza 1747.
Izvjешće kapetana u Pazinu, Martina de Terzija, Dvoru. Pazinski kapetan izvješćuje da u mletačkom selu Sv. Lovreč odbijaju plaćati urbarijalne obaveze i u vezi s time moli za pomoć.
6. Vraćanje dokumenata koji se tiču Pazinske grofovije u Pazin, odnosno u arhiv Pazinske grofovije, molbe.
Akti od 16. kolovoza 1749. do prosinca 1749.
7. Buna kmetova u Pičnu 1747. godine zbog pokušaja utjerivanja cestovne tlake za izgradnju lokalnih cesta.
26 akata
8. Beč, 17. prosinca 1748.
Carica Marija Terezija šalje Reprezentaciji i Komori u Kranjskoj ius memoriale o umrlom Martinu Rapičiju, vjernom upravitelju Pazinske grofovije.
9. Baron Brigido, upravitelj Pazinske grofovije, izvješćuje o nastaloj buni zbog prava točenja vina i o njezinim vođama.
Akti iz 1748. godine.
10. Spor između Pazinske grofovije i pičanskih biskupa o pravu u selu Gologorica.
Akti iz 1773. godine.

IV. ZEMALJSKO GLAVARSTVO ZA KRANJSKU - POLITIČKI ODJEL (Landeshauptmanschaft in Krain) 1764-1783.

Nakon ukinuća Reprezentacije i Komore kao upravne instancije u Kranjskoj te Zemaljskoga suda u Ljubljani, Marija Terezija je umjesto tih ureda ustanovila Zemaljsko glavarstvo za Kranjsku. Ono je udruživalo upravu i sudstvo i imalo takozvani politički i juristički odjel.

Politički odjel čini serija knjiga i serija akata. Pregledali smo seriju akata (264 fascikla) koje je 1767. pristav registrature zemaljskoga glavarstva Jozef Karl Schmid podijelio u 16 odjeljaka. Za svaki je odjeljak izrađeno odgovarajuće kazalo koje upotrebljavamo kao pomagalo za traženje građe.

A) PUBLICO POLITICA

Lit. A Num. 4 Vol. 1, 2

kutija 1

Buna kmetova u Sv. Petru u Šumi protiv njihovoga župnika.
Akti iz 1770. do 1772. godine.

Lit. C Num. 5 Vol. 1

kutija 10

Čepičko jezero: otjecanje i isušivanje te regulacija rijeke Raše.
Akti iz 1768, 1769. i 1772. godine.

Lit. G Num. 4 Vol. 1-4

kutije 31 i 32

Mletačka Republika i pogranični sukobi s Kranjskom.
Pogranični sporovi kod Brguda, kod Poljana, kod Paza, kod Račica te kod Zamaska.
Akti iz 1764-1767. godine (vol. 1).
Akti iz 1768-1771. godine (vol. 2).
Akti iz 1772-1777. godine (vol. 3).
Akti iz 1778-1783. godine (vol. 4).

Lit. H Num. 6 Vol. 2

kutija 39

Glad u Unutrašnjoj Austriji 1783. godine.
Slaba ljetina i glad u Lupoglavu, Kršanu, Kastvu.

Lit. M Num. 3 Vol. 1

kutija 50

Anton Turinetti markiz de Prie, vlasnik Pazinske grofovije 1757-1762, 1767-1773; grof Montecuccoli, kupac Pazinske grofovije, gospodarski podaci.

Lit. T Num. 11 Vol. 1

kutija 78

Granična straža prema Mletačkoj Republici, popis sela i broja obitelji.
Akti iz 1780, 1781. i 1782. godine.

Lit. U Num. 4 Vol. 1

kutija 80

Vranja kod Boljuna, pritužbe podložnika protiv Mlečana i njihovih ovaca koje su zaražene.
Akti iz 1770-1771. godine.

Lit. U Num. 12 Vol. 2

kutija 80

Mleci: njihovi podložnici u selu Dane nasilno se ponašaju prema Austrijancima.

Akti iz 1776. godine.

B) PROVINCIALIA

Lit. M Num. 1 Vol. 1

kutija 92

Zaostaci pazinskih podložnika i utjerivanje zaostataka pomoću vojske.

Akti iz 1776-1773. godine.

C) CAMERALE

Lit. M Num. 4 Vol. 1

kutija 108

Trošarinski poslovi austrijske Istre (1767-1769. godine).

Uređenje trošarinskih ureda, trošarinski uredi na granici mletačkih posjeda.

Č) DOBROTVORNE USTANOVE

Lit. S Num. 11 Vol. 1

kutija 132

Hospitali (špitali) u Gračišću i Pazinu.

Akti iz 1749, 1761. i 1763. godine.

Lit. I Num. 1 Vol. 1

kutija 135

Računi crkve u Vranji, tamošnje župe i zajednice.

Akti iz 1772-1778. godine.

D) CESTOVNI POSLOVI

Lit. I Num. 2 Vol. 1, 2

kutija 197

Istarske komunikacije.

Povezivanje Pazinske grofovije s Kranjskom, Rijekom, mletačkim posjedima.

Izgradnja komunikacijske ceste preko Učke.

Akti iz 1762-1765, te 1773-1782. godine.

Lit. M Num. 4 Vol. 1

kutija 198

Pazinska cestovna tlaka.

Postavljanje mosta u Pazinu i za to predviđen novčani zajam.

Oslobađanje lupoglavskih kmetova cestovne tlake.

E) ECCLESIASTICA

Lit. K Num. 5 Vol. 1-4

kutije 234 - vol. 1

235 - vol. 2

236 - vol. 3, 4

Ukidanje samostana u Kranjskoj.

Akti iz 1782/83. godine, među njima su i dokumenti o ukinuću samostana pavlina u Čepiću i u Sv. Petru u Šumi.

Lit. M Num. 5 Vol. 1, 2

kutija 245

Akti o prepozituri Pazin.

Anton Vito Franul, prepozit u Pazinu. Kajetan pl. Buset, prepozit u Pazinu. Pazinska prepozitura podložna Poreču.

Akti iz 1774-1782. godine.

Lit. O Num. 3 Vol. 1

kutija 253

Redovi uopće.

Među dokumentima je izvješće pavlina iz Sv. Petra u Šumi da se mogu sami uzdržavati.

Akti iz 1762. godine.

Lit. O Num. 4 Vol. 1

kutija 254

Redovi uopće.

Opisi imovinskoga stanja samostana u Kranjskoj.

Među njima je i opis imovinskoga stanja franjevacu u Pazinu (br. 12), samostana u Čepiću (br. 18), te samostana u Sv. Petru u Šumi iz 1771. godine.

Lit. P Num. 1 Vol. 1, 2

kutija 255

Biskupija Pićan.

Biskup Aldrago Antonio de Piccardi. Gologorica, beneficij pićanske biskupije. J. B. Vlach, kaptolski vikar u Pićnu. Cecotti, pićanski biskup.

Akti iz 1765-1768. godine (vol. 1), te iz 1771-1738. godine (vol. 2).

Lit. P Num. 5 Vol. 1, 2

kutija 257

Osnivanje sjemeništa.

Osnivanje sjemeništa u Pazinu.

Akti iz 1773-1782. godine.

Lit. P Num. 8 Vol. 1

kutija 257

Biskupija Poreč.

Vizitacije porečkih biskupa na austrijskome teritoriju.

Akti iz 1779-1781. godine.

Lit. P Num. 9 Vol. 1

kutija 257

Prepozitura Pazin, Vito Franul.

Spor između samostana pavlina Sv. Petar u Šumi i župe Kringa zbog kapelice kod Korone. Spor između Gospoštije Kršan i župe sv. Roka (spor s pavlinima).

Akti iz 1773-1783. godine.

Lit. P Num. 9 Vol. 2

kutija 258

Pavlini samostani u Kranjskoj i njihovo ukinuće.

Akti iz 1783. godine. Među njima se nalaze i akti o ukinuću istarskih samostana pavlina.

Lit. T Num. 7 Vol. 1

kutija 269

Trećerazredni redovi u Kranjskoj, 1774-1783.

Izješća o trećerazrednim redovima iz samostana Sv. Marija na Jezeru kod Čepića, iz samostana Sv. Petra u Šumi (iz 1776. godine), te iz Pazina (iz 1782. godine).

Lit. T Num. 9

kutija 270

Pula, Trst - spisak župa pulske i porečke biskupije koje se nalaze na austrijskome teritoriju.

Akti iz 1764-1766. godine.

Lit. V Num. 1 Vol. 2

kutija 271

Vizitacije svećenika 1770-1783.

Pićanski biskup Aldrago Antonio de Piccardi izvješćuje o vizitaciji svoje biskupije 1775. godine.

Pulski će biskup vizitirati austrijski dio svoje biskupije 1780. godine.

Pazinski prepozit kao vikar foraneus porečkog biskupa, vizitacija 1780. godine.

ZAKLJUČAK

Ovaj popis daje tek djelomičnu i nepotpunu sliku o građi koju za spomenuto područje čuva Arhiv Republike Slovenije. Ti, za Pazin i Pazinštinu bogati fondovi, gotovo su potpuno neobrađeni i neistraženi. Spomenuli smo tek građu za Gospoštiju Lupoglav te crkvenu građu o pavlinima, raznim župama i bratovštinama.

Građa je bogata podacima za političku, gospodarsku, crkvenu i socijalnu povijest pa je kao takvu treba uvažavati pri izradi povijesnih istraživanja o Istri.

U popis nisu uključeni mnogi fondovi mlađih izvora niti fondovi kao što su knjige imetka, katastri i slično. Iako i ti fondovi zaslužuju našu pažnju, nisu mogli biti obrađeni u ovom popisu zbog opsežnosti zadatka. Namjera nam je obraditi ih u dogledno vrijeme kako bi time upotpunili spoznaje o onome dijelu istarskoga poluotoka kojim je gotovo četiri stoljeća vladao njemački feudalni red.

IZVORI I LITERATURA:

1. Arhiv RS, Vic. A., splošni akti, fasc. 1-150.
2. Arhiv RS, Stan I., fasc. 1-557.
3. Arhiv RS, RK, fasc. I-LV.
4. Arhiv RS, Dež. glav. - politični oddelek, fasc. 1-264.
5. *Vicedomski urad za Kranjsko*, str. 27-28; *Deželni stanovi za Kranjsko, registratura I*, str. 28-35; *Reprezentanca in Komora za Kranjsko*, str. 47-49; *Deželno glavarstvo za Kranjsko - politični oddelek*, str. 49-50, u: *Splošni pregled fondov državnega arhiva LRS*, Ljubljana 1960.
6. Savez arhivskih radnika Jugoslavije, *Arhivski fondovi i zbirke u arhivskim odjeljenjima u SFRJ, SR Slovenija*, Beograd 1984.
7. Publikacije arhiva SR Slovenije, Inventarji, Majda SMOLE, *Vicedomski urad za Kranjsko 13. stol - 1747*:
 1. del: *Cerkvene zadeve*, Lit. A - F, Ljubljana 1985.
 2. del: *Cerkvene zadeve*, Lit. G, Ljubljana 1988.
 3. del: *Cerkvene zadeve*, Lit. I - K, Ljubljana 1989.
8. Ema UMEK, *Arhivsko gradivo za območje Istre, Reke, Hrvaškoga Primorja in otokov v arhivu SR Slovenije*, *Vjesnik historijskih arhiva u Rijeci i Pazinu*, sv. XXIII, Pazin-Rijeka 1980, str. 237-240.
9. *Priročniki in karte o organizacijski strukturi v deželah Koroški, Kranjski, Primorju in Štajerski do leta 1918, Zgodovinsko - bibliografski vodnik*, Graz - Klagenfurt - Ljubljana - Gorizia - Trieste 1988.
10. Majda SMOLE, *Graščine na nekdanjem Kranjskem*, Ljubljana 1982.

SUMMARY

ARCHIVISTIC SOURCES FOR THE HISTORY OF PAZIN AND THE PAZIN COUNTY IN ADMINISTRATIVE COLLECTIONS IN THE ARCHIVE OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA (1492-1783)

The paper presents the list of sources for the history of the Pazin region and the Pazin County for the period between 1492 to 1783, which are today to be found in administrative collections of the Archive of the Republic of Slovenia. The list includes documents from the four oldest administrative collections of the Archive which finished with 1784. These are: the collection of the Vicedom's office for Krain (1492-1747), the collection of the County diet for Krain, 1st series (1493-1782), the collection of the Representation and Chamber for Krain (1747-1763), and the collection of the County Government for Krain (1764-1783).

The documents inside single collections are divided into small volumes which are deposited in one or more boxes. In the boxes, the documents are divided into bundles, properly marked. As single archivistic tools for the use of documents are generally not well laid out (the reasons for which being repeated reorganizations of documents) the aforesaid collections are variously described in detail. The collection of the Vicedom's office, dept. ecclesiastica, is best catalogued, because Majda Smole made the inventory for this part of the collection. The collection of the County diet is in the worst situation, because it was reorganized seven times, so that the original order is completely lost.

The documents presented in this list give an only partial picture of the collections in the Archive of the Republic of Slovenia which contain material interesting for the history of Istria. These collections were neglected in the research on the history of Istria, or were used only in part. The Author mentions, for example, the documents on the Lupoglav feud (there are four lawbooks, a number of income surveys, other economic data, sale contracts, facts on borders with the Venetian Republic and conflicts for border questions), of the Paulist monasteries of Sv. Petar u Šumi and Čepić (mostly regarding the suppression of the monasteries with lists of properties at the time), on the Pićan diocese, the only one with its seat inside the Austrian part of Istria, on the Pazin County (with economic data, sale contracts of the County, documents regarding its debts and balances, the various owners, the relations between the owners of the County and the Habsburgs), on many insurrections which made the County tremble in the 18th century (riots on the lands of the gentry and ecclesiastical possessions), etc.

This list of documents on the Pazin region does not include many collections in the Archive of the Republic of Slovenia. These are collections of more recent sources without administrative character (e.g. cadastral data, economic collections, juridical collections, collections of feudal possessions and so forth). They, too, deserve our attention, although they could not be included into these lists, for reasons of quantity and of lack of time the Author had at his disposition. I intend to work on them in the near future, in order to complete our knowledge on the history of the Pazin region from documents kept in various institutions outside the Republic of Croatia.

RIASSUNTO

IL MATERIALE ARCHIVISTICO PER LA STORIA DI PISINO E DELLA CONTEA DI PISINO NEI FONDI AMMINISTRATIVI DELLA REPUBBLICA DI SLOVENIA 1492-1783

L'autrice ci presenta una rassegna del materiale archivistico relativo alla storia di Pisino e della sua ex contea dal 1492 al 1783, conservato nei fondi dell'Archivio della Repubblica di Slo-

venia. L'elenco comprende la documentazione archivistica di quattro remotissime amministrazioni, le quali si concludono con l'anno 1784. Esse sono: Vicedomski ured za Kranjsku (1492-1747), Fond Zemaljskih staleža za Kranjsku, I. registratura (1493-1782), Fond Repräsentacije i Komore za Kranjsku (1747-1763) e Fond Zemaljskog Glavarstva za Kranjsku (1764-1783).

La documentazione dei singoli fondi è suddivisa in fascicoli, questi poi sono sistemati in una o più buste. Dentro queste, poi, in pacchetti debitamente contrassegnati. Poiché gli strumenti sussidiari sono poco chiari (per il fatto che il materiale archivistico è stato più volte riordinato), i fondi hanno subito una catalogazione dettagliata e differente l'una dall'altra. La catalogazione più dettagliata si ha per il fondo »Zemaljski Vicedom«, ripartizione affari ecclesiastici, essendovi stato fatto l'inventario a cura di Majda Smolè. Il fondo invece in cui ci si può più difficilmente orientare è quello di »Zemaljski staleži«, essendo stato riordinato per ben sette volte, ragione per cui ha perso la propria originale fisionomia.

Il materiale archivistico presentato in questa rassegna ci offre appena una parziale immagine dei fondi archivistici dell'Archivio della Repubblica di Slovenia contenenti la documentazione per la storia dell'Istria. Detti fondi sono stati trascurati finora nelle ricerche storiche, e soltanto parzialmente elaborati. L'autrice accenna, per esempio, al materiale riguardante la signoria di Lupoglav (in cui si trovano addirittura quattro urbari e un gran numero di prospetti di introiti, altri dati economici, contratti di compravendita, dati riguardanti i confini con la Repubblica Veneta, contese sui confini ecc), materiale archivistico relativo al convento dei paolini di S. Pietro in Selve e Čepić (specie per quanto riguarda lo scioglimento degli stessi, con dati relativi alla loro proprietà all'atto della soppressione), materiale relativo alla diocesi di Pićan (l'unica avente sede nell'Istria austriaca), materiale riguardante la contea di Pisino (vi troviamo dati economici, dati relativi alla compravendita della contea stessa, i suoi debiti e arretrati, i suoi numerosi proprietari, i rapporti dei proprietari della contea con i supremi padroni - gli Habsburg), materiale relativo a numerose sommosse che hanno scosso la contea nel 18 secolo (a partire dalla rivolta dei coloni sia sulle proprietà dei feudali secolari che di quelli ecclesiastici), ecc.

Molti fondi contenenti materiale archivistico per la storia di Pisino e contea, custoditi nell'Archivio della Repubblica di Slovenia, non sono compresi in questo elenco. Si tratta di fondi recenti e molti altri non amministrativi (come rapporti catastali, fondi economici, giudiziari, fondi di signorie e d'altro). A causa della gran mole di lavoro e della limitatezza del tempo disponibile, essi non potevano essere compresi in questo elenco, quantunque meritino la nostra attenzione. L'intenzione dell'autrice è di elaborarli in un tempo non lontano, per completare così la conoscenza della storia di Pisino e contea, dalle fonti custodite nelle istituzioni fuori i confini della Repubblica di Croazia.